

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

з навчально-методичної роботи

Олена ДЯГИЛЕВА

_____ 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З дисципліни	СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ
Факультет	Суднової енергетики
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	271 Морський та внутрішній водний транспорт
Освітньо-наукова програма	«Управління судновими технічними системами і комплексами»
Курс	II
Форма навчання	Очна / заочна

Херсон – 2022

Робочу навчальну програму з дисципліни «Сучасні методи викладання у вищій школі» розробила у відповідності із навчальним планом та освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії. Галузь знань 27 Транспорт, спеціальність 271 Морський та внутрішній водний транспорт, професор, д.пед.н. Ляшкевич Антоніна Іванівна, – 14 с., мова навчання – українська.

Програму розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки

26 серпня 2022 р. протокол №1

Завідувач кафедри

(підпис)

Вікторія ДОБРОВОЛЬСЬКА

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Гарант
освітньо-наукової роботи

(підпис)

Володимир САВЧУК

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

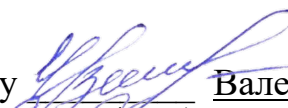
Проректор
з науково-педагогічної роботи

(підпис)

Андрій БЕНЬ

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

Валентина ЧЕРНЕНКО

(Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти ХДМА

Протокол від 30 серпня 2022 року № 1

Позначення та скорочення:

ЄКТС – Європейська кредитно-трансферна система;

Л – лекція;

ПЗ – практичне заняття;

СР – самостійна робота

ОНП – освітньо-наукова програма;

ЗК- загальні компетентності;

ПРН – програмні результати навчання;

1. Місце дисципліни в структурі освітньо-наукової програми

Дисципліна «Сучасні методи викладання у вищій школі» за навчальним планом та освітньо-науковою програмою входить до циклу загальної підготовки і тісно пов'язана з такими дисциплінами як «Історія та організація системи освіти», «Інформаційні технології в науковій діяльності» передують вивченню дисциплін циклу професійної підготовки та проходженню педагогічної практики.

Данна дисципліна є методологічним інструментом у сфері діяльності аспірантів із різних спеціальностей, метою якого є формування професійних компетентностей, необхідних для розробки та проведення всіх видів занять у закладі вищої освіти на основі застосування новітніх інноваційних технологій навчання в освітньому процесі вищої школи.

Метою вивчення дисципліни є усвідомлення сучасного стану та перспектив розвитку вищої освіти, закласти базові основи інноваційної методики викладання у системі вищої освіти, підготовка майбутніх докторів філософії до науково-педагогічної діяльності у ЗВО, сприяння у набутті практичних умінь викладацької діяльності.

Результатом вивчення дисципліни є набуття аспірантами таких компетентностей та умінь:

Таблиця 1.1 Компетентнісні вимоги до умінь фахівців відповідно до ОНП

№	Компетентність	Програмний результат навчання
1.	ЗК1. Здатність до письмової та усної комунікації українською та англійською мовами. Здатність володіння теоретичним термінологічним науковим апаратом щодо предметної області.	ПРН12 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми в сфері управління СТСіК українською та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.
2.	ЗК2. Уміння планувати та керувати часом.	ПРН01 Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження в межах предметної галузі і дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, розробляти стратегічні плани щодо сфер застосування науково-дослідних розробок
3.	ЗК5. Здатність ефективно працювати в національному та міжнародному контексті, як особистість і як член команди.	ПРН10 Дослідити фактори зовнішнього середовища, що впливають на ефективність роботи дослідника. Застосовувати методичні інструменти визначення рівня впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність роботи групи дослідників.
4.	ЗК6. Уміння діяти на основі етичних міркувань.	ПРН08 Поважати думку колег, в тому числі, що мають іншу точку зору. Допомогати колегам у формальній та неформальній обстановці.
5.	ЗК7. Навики взаємодії та міжособистісні навички. Уміння мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	ПРН15 Визначати та реалізовувати дослідницькі та проектні цілі в межах правого поля. Співвідносити інструменти реалізації дослідницьких задач з нормативно-правовими актами ПРН18 Застосувати функцію самоменеджменту та самомотивації.

7.	ЗК9. Уміння адаптуватися та працювати в нових ситуаціях.	<p>ПРН05 Модифікувати набуті знання та навички. Ідентифікувати, імітувати та копіювати навички виконання певних дій.</p> <p>ПРН10 Дослідити фактори зовнішнього середовища, що впливають на ефективність роботи дослідника. Застосовувати методичні інструменти визначення рівня впливу факторів зовнішнього середовища на ефективність роботи групи дослідників.</p> <p>ПРН11 Рекомендувати методики прогнозування результатів наукової діяльності за умов впливу на підприємство політичних, економічних і соціальних факторів.</p>
8.	ЗК10. Здатність проявляти креативність, продукувати нові ідеї для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницької діяльності.	<p>ПРН02 Встановити самостійно дослідницькі цілі.</p> <p>ПРН05 Модифікувати набуті знання та навички. Ідентифікувати, імітувати та копіювати навички виконання певних дій.</p> <p>ПРН17 Рекомендувати необхідні інструменти для реалізації дослідницьких та проектних функцій.</p>
9.	ЗК11. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, що отримана з різних джерел.	<p>ПРН03 Вибирати технологію пошуку інформації, співвідносити інформацію для вирішення конкретних дослідницьких задач.</p> <p>ПРН4 Побудувати та аналізувати інформаційні бази.</p>
10.	ЗК12. Здатність використання комп'ютерних, інформаційних та комунікаційних технологій, що необхідні для проведення наукових досліджень.	<p>ПРН17 Рекомендувати необхідні інструменти для реалізації дослідницьких та проектних функцій.</p> <p>ПРН21 Вирішувати задачі інноваційного характеру за допомогою сучасних програмних та технічних засобів.</p> <p>ПРН24 Застосувати принцип доцільності при виборі дослідницьких інструментів.</p>
11.	ЗК14. Здатність продемонструвати свої знання та розуміння основних фактів, концепцій, правил та теорій, пов'язаних з предметом дослідження. Вміння інтерпретувати результати досліджень, здійснювати підготовку аналітичних матеріалів, наукових доповідей і презентацій та брати участь в дискусіях із досвідченими фахівцями.	<p>ПРН 12 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми в сфері управління СТСіК українською та англійською мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.</p> <p>ПРН 19 Трансформувати теоретичні знання у практичну площину.</p> <p>ПРН 20 Узагальнити та дослідити на теоретичному рівні отримані практичні результати.</p>
12.	ЗК15. Володіти методологією науково-педагогічної діяльності.	<p>ПРН22 Володіти новітніми педагогічними технологіями, активними та інтерактивними методами навчання, високою педагогічною культурою, планувати та організовувати різні форми організації освітнього процесу.</p>

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати**:

- основні аспекти трансформації освіти на різних рівнях та перспективи її подальшого розвитку;
- особливості організації змішаного навчання;

- особливості процесу адаптації до форм дистанційної освіти;
- вимоги, умови, методичне підґрунтя запровадження інновацій викладання у вищій школі;
- провідні методики інноваційних методів викладання у вищій школі;
- передовий вітчизняний та зарубіжний досвід модернізації вищої освіти в умовах євроінтеграції;
- перспективні тенденції, процеси та підходи розвитку інновацій у вищій освіті відповідно до вимог сьогодення.

вміти:

- організовувати освітній процес у вищій школі з урахуванням цілей навчального процесу та видів оцінювання;
- застосовувати новітні технології навчання в освітньому процесі у вищій школі;
- самостійно та вільно орієнтуватися в проблемах та перспективах запровадження інноваційних методів викладання у вищій школі;
- класифікувати інноваційні методи викладання у вищій школі;
- застосовувати знання щодо запровадження інновацій у власній педагогічній практиці.

2. Зміст навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни «Сучасні методи викладання у вищій школі»

Таблиця 2.1 - Опис навчальної дисципліни для очної та заочної форм навчання

Термін вивчання дисципліни		Обсяг дисципліни		Розподіл академічних годин за видами занять					Контроль знань			
Курс	Семестр	Всього академічних годин	Кредити ECTS	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Модульні контрольні роботи	Залік	Іспит
				Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семинарські заняття					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Очна форма навчання												
2	3	120	4	28	28			64			+	
Заочна форма навчання												
2	3	120	4	6	6			108			+	

3 Структура навчальної дисципліни

Таблиця 3.1 - Зміст та опис дисципліни для очної (денної та вечірньої) та заочної форм навчання

№ з/п	Назва розділів та тем	Обсяг годин								
		Очна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР	Лекція	ЛЗ	ПЗ	СР	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	Тема 1. Реформування сучасної системи вищої освіти в умовах євроінтеграції	2			6	1				14
2.	Тема 2. Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій у вищій школі	4		2	8	1		2		14
3.	Тема 3. Методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, дидактичні вимоги до проведення лекцій	4		4	10	-			1	15
4.	Тема 4. Технологія та техніка організації та проведення інноваційних семінарів, практичних, індивідуальних занять	6		6	8	1			1	15

5.	Тема 5. Організація проблемного навчання, види інтенсивних технологій	4		6	10	1		-	17
6.	Тема 6. Застосування дистанційних та медіа технологій навчання як інновація в освітньому процесі	4		4	12	1		1	15
7.	Тема 7. Освітня діяльність вищої школи в умовах зміни парадигми освіти.	4		6	10	1		1	14
Всього		28		28	64	6		6	108

4. Рейтингова система для оцінювання успішності аспірантів

Для оцінювання успішності аспірантів очної та заочної форми навчання використовується рейтингова система, яка передбачає розподіл балів за виконання всіх запланованих видів робіт. При цьому максимальна кількість балів при умові бездоганного виконання дорівнює 100.

У табл. 4.1 наведено накопичувальну рейтингову систему оцінювання знань аспірантів очної та заочної форм навчання.

Таблиця 4.1 Накопичувальна рейтингова система поточного оцінювання знань аспірантів очної та заочної форм навчання

Елементи навчальної діяльності	Кількість тем, завдань, тестів	Максимальний бал за вид роботи	Всього за семестр, бали
<i>Опрацювання тем курсу</i>	7	6	42
<i>Виконання індивідуального науково-дослідного завдання</i>	2	9	18
<i>Пройдення тестів на платформі LMS Moodle</i>	1	40	40
Всього максимум за семестр			100

Одним із елементів оцінювання навчальної діяльності є *опрацювання тем курсу (програмою передбачено 7 тем)*, що дозволяють визначити рівень засвоєння аспірантами теоретичних основ. Якість виконання завдань аспірантами оцінюється за наступними критеріями: правильна відповідь на теоретичне питання оцінюється від 0 до 6 балів:

- відповідь повна і правильна, з прикладами та поясненнями – 6 балів;
- відповідь повна і правильна, але є лише окремі приклади або пояснення – 5 бали;
- відповідь по суті правильна, але не повна - 4 бал;
- відповідь викладена не повно і з помилками - 3 бали;
- відповідь обмежується визначенням окремих понять - 2 бал;

- відповідь обмежується визначенням окремих понять, з помилками - 1 балів;
- відповідь не розкриває суті або не зроблена спроба відповісти на поставлені запитання – 0 балів.

Наступним елементом оцінювання навчальної діяльності є **виконання індивідуального науково-дослідного завдання**, що сприяє поглибленому вивченню аспірантами теоретичного та практичного матеріалу, формуванню вмій використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань, а також відображає послідовне формування самостійності, як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасної моделі науковця.

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається із 2 частин, кожне із яких має свою вагу, та оцінюється від 0 до 9 балів при найвищій якості виконання. При зниженні якості індивідуального завдання знижується і загальна сума балів

При зниженні якості індивідуального завдання знижується і загальна сума балів, що наводиться у табл. 4.2.

Частина I (оцінюється у 9 балів) - проходження онлайн-курсу на платформах відкритих безкоштовних курсів (на вибір здобувача):

1) «#BLEND_IT: ОПАНУЄМО ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ» на платформі ED-ERA за посиланням <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:DECIDE+3+2020/about>

2. «ПРО ДИСТАНЦІЙНИЙ ТА ЗМІШАНИЙ ФОРМАТИ НАВЧАННЯ» на платформі ED-ERA за посиланням <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-DECIDE+2+2020/about>

або на інших платформах таких як <https://prometheus.org.ua/dashboard>, <https://vumononline.ua/>

Результатом виконаного завдання є сертифікат про проходження відповідного курсу.

Частина II. (оцінюється максимально у 9 балів) - полягає у підготовці та захисту наукового повідомлення (реферату), тематика якого визначається із орієнтовного переліку за вподобанням або здобувач може запропонувати власну тему наукової доповіді (реферату), погодивши попередньо її з викладачем.

Таблиця 4.2. Розподіл балів оцінки індивідуального науково-дослідного завдання для здобувачів очної та заочної форм навчання за показниками

№ з/п	Показник	Кількість балів за показник
1.	Проходження онлайн-курсу	9
	так	9
	ні	0
2.	Своєчасність виконання індивідуального науково-дослідного завдання:	2

	-вчасно	2
	-невчасно	1
3.	Своєчасність захисту індивідуального науково-дослідного завдання:	2
	-вчасно	2
	-невчасно	1
4.	Самостійність підготовки індивідуального науково-дослідного завдання (обов'язкова умова)	2
5.	Якість мовного оформлення індивідуального науково-дослідного завдання	3
	-оформлено без помилок	3
	-оформлено з орфографічними та/або синтаксичними помилками, які не знижують якість сприйняття викладеного матеріалу	2
	-оформлено з орфографічними та/або синтаксичними помилками, які знижують якість сприйняття викладеного матеріалу	1
	-оформлено з орфографічними та/або синтаксичними помилками, які унеможливають сприйняття викладеного матеріалу	0
Всього балів		18

Наступною складовою комплексної оцінки є *проходження тестів на платформі LMS Moodle* (всього 10 тестових завдань). Загальна сума отриманих балів визначається пропорційно до кількості наданих вірних відповідей.

Підсумкове оцінювання академічної успішності аспіранта визначається за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS і національною шкалою оцінок таким чином:

Таблиця 4.3 - Шкала національної системи оцінювання знань аспірантів ЄКТС (ECTS)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Таблиця 4.4 - Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів у системі організації освітнього процесу та ЄКТС (ECTS)

За шкалою ЄКТС (ECTS)	Рівень компетентності	Критерії оцінювання
A	Високий (творчий)	Аспірант виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить джерела інформації, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розвиває власні обдарування і нахили.
B	Достатній (конструктивно-варіативний)	Аспірант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C		Аспірант вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження певних думок.
D	Середній (репродуктивний)	Аспірант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E		Аспірант володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на продуктивному рівні.
FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	Аспірант володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
F		Аспірант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

5. Засоби діагностики та питання для проведення підсумкового контролю знань

Методи контролю

Поточний контроль, який здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів освіти під час практичних занять, наявність наукових наробок, наявність сертифікату про проходження онлайн курсу, залік.

Методи навчання:

Метод аналізу конкретної ситуації, метод діалогового спілкування, методи інформаційно-комунікаційних технологій, дослідницькі методи, метод

інтерактивного навчання; метод демонстрації, метод моделювання реальних життєвих ситуацій, міждисциплінарний підхід.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ НАУКОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ (РЕФЕРАТУ)

1. Сучасні тенденції розвитку змісту та методики викладання у вищій школі
2. Методична складова педагогічної діяльності викладача вищої школи
3. Лекційні заняття як основна форма організації навчання у вищій школі
4. Застосування нестандартних форм навчання у процесі проведення практично-лабораторних та семінарських занять
5. Аналіз основних форм й видів науково-дослідної роботи здобувачів ЗВО України, світу
6. Наукове обґрунтування пропозицій щодо покращення організації та керівництва самостійною роботою здобувачів освіти ЗВО
7. Наукове обґрунтування пропозицій щодо покращення організації та керівництва науковою роботою здобувачів закладів вищої освіти
8. Порівняльний аналіз практичної підготовки здобувачів освіти України та інших країн світу
9. Пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів вищої освіти певної спеціальності (на вибір)
10. Рейтингове оцінювання навчальних досягнень здобувачів: за і проти..

6. Рекомендована література

Окрім основної рекомендованої літератури, в роботі необхідно керуватися урядовими рішеннями і постановами, наказами та іншими документами Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, використовувати підручники, навчальні посібники та довідники, які вийшли після затвердження даної програми, а також матеріали періодики з питань сучасних методів викладання у вищій школі.

Основна література:

1. В.В. Каплінський. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
<https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fd3d3994b>
2. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с.
<http://repository.vsau.org/getfile.php/27268.pdf>
3. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г.Л. Єфремової. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. – 444 с.
<http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>
4. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для підготовки

докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 – «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. – Електронні текстові данні (1 файл: 1,37 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 116 с https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf

5. Гніденко М.П., Вишнівський В.В. Сучасна методика викладання у вищій школі. – Навчальний посібник. – Київ: ДУТ, 2019. – 127 с. https://dut.edu.ua/uploads/l_1709_43961204.pdf

6. Педагогика XXI века: смена парадигм: коллективная монография в 2 томах. Том 1 / Л.А. Мокрецова, О.В. Попова, Н.В. Волкова, Т.И. Громогласова, Е.Б. Манузина, Н.А. Швец, М.В. Довыдова, Е.В. Дудышева, Л.А. Романова, Т.В. Гаврутенко; под общ. ред. проф. О.В. Поповой; Алтайский государственный гуманитарно-педагогический университет им. В.М. Шукшина. – Бийск: ФГБОУ ВО «АГГПУ», 2019. – 396 с.

7. Г.М.Козлова Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. –Одеса: ОНЕУ, 2014-200 с.

8. Мельничук І. М. Основи педагогіки та психології вищої школи: Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2018. 336 с

9. Лунячек В.Е. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник. 2-ге видання, випр.. та доп. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 220 с.

10. Ляшкевич А. І. Психологічний вплив інформаційного середовища на людину в сучасному суспільстві. *Modernization of educational system: world trends and national peculiarities: Conference Proceeding (February 23-rd, Kaunas)*. Kaunas: zdevnieciba «Baltija Publishing». 2018. P. 136–139.

11. Ляшкевич А. І. Організація морської освіти на півдні України в ХІХ – початку ХХІ століттях: монографія. Херсон: «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. 478с.

12. Педагогіка: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І.Ф. Прокопенка. Х. : Фоліо, 2015. 572с.

13. Ляшкевич А. І., Красновська І. П. Теоретичне обґрунтування понять «компетентність» і «компетенція». Виховання дітей та молоді: теорія і практика. Збірник наукових праць за редакцією Орести Карпенко. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2020. 246 с. С. 120-124

14. Ляшкевич А. І. Педагогічні основи викладання професійних дисциплін англійською мовою в процесі підготовки майбутніх моряків. Scientific Collection «InterConf», (68): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Experimental and Theoretical Research in Modern Science» (July 26-28, 2021). Kishinev, Moldova: Giperion Editura, 2021. 244 p. P. 47-50

15. Професійна освіта: Словник: навч. посіб. / за ред. Н.Г.Ничкало. Київ : Вища шк., 2000. 380 с.

16. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

17. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.

18. Авдеєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдеєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111.

Додаткова література

1. Енциклопедія освіти / АПН України; [голов. Ред.. В.Г. Кремень]. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040.

2. Атанов Г.А. Деятельностный подход в обучении. Донецк : ЕАИ-пресс, 2001. 160 с.

3. Ляшкевич А. І. Запровадження компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців морської галузі. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. Київ: Гнозис, 2015. Додаток 1 до вип. 35, т. 7 (58). Тематичний випуск: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. С. 398–407.

4. Ляшкевич А. І. Компетентнісний підхід в системі вищої морської освіти (кінець ХХ - початок ХХІ століття) *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. Випуск 32. С. 279–284.*

5. Ляшкевич А. І. Рейтингова оцінка діяльності вищих морських навчальних закладів України. *Гірська школа Українських Карпат / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*. Івано-Франківськ, 2016. № 15. С. 153–157.

6. Ляшкевич А., Кравченко О., Букіна І. Мовний аспект формування професійної субкультури. «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» (Категорія «Б»). Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2021. № 40 (том 2). С. 233-238.

Інтернет-джерела

1. 2019-BCI Horizon Scan Report 2019 URL: <https://www.thebci.org/resource/horizon-scan-report-2019.html>

2. 2018- Horizon Report. URL: <https://library.educase.edu/resources/2018/8/2018-nmc-horizon-report>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Реформа вищої освіти України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.eduget.com/news/reforma_vishhoi_osviti_v_ukraini_shho_zrobleno_bu_de_zrobleno_i_koli-1769

5. Приходько В.В. Інноваційна реформа вищої освіти в Україні: монографія / В.В. Приходько. –Дніпропетровськ: Пороги, 2010. - С.131.

6. Болонська система [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bolons-ka-sistema-osviti-v-ukrayini-perspektivi-ta-problemi/>